

Kiipeä Saimaalla – JTF-hankehakemus (runkoluonnos)

Johdanto ja hankkeen perustelut

Kiipeä Saimaalla on Etelä-Savon alueella (Rantasalmi, Sulkava, Juva ja Puumala) toteutettava yhteishanke, jonka tavoitteena on kehittää kiipeilymatkailua Saimaan alueen ainutlaatuisissa luonto-olosuhteissa. Kiipeilyn ja yleisesti seikkailumatkailun suosio on kasvanut voimakkaasti maailmanlaajuisesti – seikkailumatkailun markkinat kasvoivat arvioiden mukaan jopa 667 % vuosina 2009–2017. Myös erityisesti kalliokiipeilyyn liittyvä matkailu on kovassa kasvussa: globaalin kalliokiipeilymatkailun markkina-arvon arvioidaan olleen noin 6,2 mrd USD vuonna 2024 ja sen ennustetaan lähes kaksinkertaistuvan vuoteen 2033 mennessä. Tämä trendi luo pohjan uudentilaisille matkailupalveluille, joissa yhdistyy luonnossa liikkuminen, seikkailu ja hyvinvointi. Kiipeilyn suosio näkyy myös Suomessa, missä sisäkiipeilyhallien määrä on kasvanut ja yhä useampi harrastaja etsii elämyksiä myös luonnonkallioilta.

Saimaan järviolue tarjoaa kiipeilymatkailulle erinomaiset puitteet: alueella on lukuisia jyrkänteitä, kalliomuodostelmia ja saaristomaisia kalliorantoja, jotka soveltuvat kiipeilyyn sekä maisemallisesti että teknisesti. **Saimaa UNESCO Global Geopark** -alue (johon kuuluvat mm. Puumala, Sulkava ja Juva) pitää sisällään 65 geologista kohdetta; jyrkät kalliot ja kalliojyrkänteet kertovat alueen kaksi miljardia vuotta vanhasta geologisesta historiasta. Kiipeily Saimaan kallioilla tarjoaisi matkailijoille ainutlaatuisen yhdistelmän järviluontoa ja seikkailua – kiipeilyn lomassa voi nauttia Saimaan maisemista, puhtaasta luonnosta ja vaikkapa kiipeilyn jälkeen virkistäytyä järvessä. Alueen vetovoimaa lisää myös pitkä matkailusezonki: kesän pitkät valoisat päivät mahdollistavat ulkokiipeilyn aikaisin keväästä myöhälle syksyyn, ja talvikaudella sisäkiipeily- ja jäätikkökiipeilymahdollisuudet voivat jatkaa sesonkia ympärivuotiseksi. Hanke toteuttaa vastuullisen luontomatkaillen periaatteita hyödyntäen olemassa olevia luonnonkohteita kestävästi ja edistäen ympärivuotista matkailua.

Etelä-Savon JTF-rahoituksen kannalta *Kiipeä Saimaalla* -hanke on ajankohtainen ja tarpeellinen. Alue on perinteisesti kärsinyt rakennemuutoksesta mm. turvetuotannon vähentymisen myötä, mikä näkyy maaseudun elinkeinojen uudistamistarpeena. Hanke luo uusia työmahdollisuuksia ja yritystoimintaa luontomatkaillen ympärille, mikä osaltaan auttaa pitämään maaseudun elinvoimaisena ja asuttuna. Tämä vastaa myös JTF-rahaston keskeisiä tavoitteita, joista yksi on *“maaseudun asuttuna pitäminen ja elinkeinojen vahvistaminen”*. Lisäksi hanke kytkeytyy Etelä-Savon JTF-suunnitelman painopisteisiin: erityisesti *pk-yritysten kasvu ja uudet tuotteet/palvelut sekä elinkeinoelämälähtöinen innovaatiotoiminta ja TKI-yhteistyö* ovat tuettavia toimia, joita tämä hanke konkreettisesti edistää. Kiipeilymatkailun kehittämisellä monipuolistetaan maaseudun elinkeinoja matkailun saralla ja luodaan uusia kestävä kehityksen mukaisia työpaikkoja alueelle. Hanketta puoltavat myös Saimaan alueen tunnettuus ja vetovoima luontomatkaillukohteena: Saimaa on kansainvälisesti tunnettu puhtaasta luonnostaan, ja kiipeily on luonteva lisä alueen aktiviteettitarjontaan. Kaiken kaikkiaan *Kiipeä Saimaalla* -hanke on vahvasti perusteltu sekä globaalin matkailukysynnän trendien että alueellisen tarpeen ja strategisten tavoitteiden valossa.

Hankkeen tavoite ja toimenpiteet

Hankkeen päätavoitteena on synnyttää Saimaa-alueelle uusi matkailun kärkiteema – kiipeilymatkailu – ja rakentaa sen ympärille uutta liiketoimintaa sekä kuntarajat ylittävä yhteistyömalli. Tavoitteena on kehittää Saimaan luonnonkallioista ja saaristosta matkailutuotteita, palveluita ja infraa siten, että alue houkuttelee kotimaisia ja kansainvälisiä seikkailu- ja luontomatkailijoita. Samalla vahvistetaan paikallisten pk-yritysten liiketoimintaosaamista ja verkostoitumista. Tavoitteet konkretisoituvat seuraavien toimenpiteiden kautta:

- **Kiipeilykohteiden kartoitus ja pilotointi:** Hanke kartoittaa potentiaaliset kiipeilykohteet (kalliot, siirtolohkareet tms.) neljän kunnan alueella. Valitaan muutamia pilottikohteita, joihin suunnitellaan tarvittava kevyt infrastruktuuri (esim. varmistusankkurit, reittien merkitseminen, opasteet) ja turvallisuusjärjestelyt. Pilottikohteissa järjestetään koeajoja/koekiipeilyjä yhdessä kiipeilyharrastajien ja matkailijoiden kanssa (ns. *asiakastestit*), joiden avulla kerätään palautetta palvelun toimivuudesta. Pilottien avulla testataan myös käytännössä sesongin pituutta ja erilaisia kiipeilylajeja (kalliokiipeily, boulderointi, mahdollisesti jääkiipeily talvella).
- **Uusien matkailupalveluiden kehittäminen:** Kiipeilyteeman ympärille ideoidaan ja kehitetään matkailupalvelupaketteja. Näitä voivat olla esimerkiksi *“kiipeilijän viikonloppu Saimaalla”* -paketti, joka sisältää opastetun kiipeilypäivän luonnossa, majoituksen mökissä tai B&B:ssä, ruokailut ja saunomisen järvimaisemissa. Toinen esimerkki voisi olla kansainvälisille matkailijoille suunnattu useamman päivän *“Saimaa Climbing & Adventure”* -kiertomatka, jossa kiipeilyn ohella tutustutaan alueen kulttuurikohteisiin ja muihin aktiviteetteihin (melonta, patikointi). Hanke järjestää **työpajoja** palvelumuotoilun hengessä, joissa alueen yritykset yhdessä konseptoivat näitä tuotteita: mietitään asiakaspolku alusta loppuun (saumaton asiakaskokemus), hinnoittelu, turvallisuus- ja vastuullisuusnäkökohdat sekä tarinallistaminen (miten Saimaan erityispiirteet tuodaan esiin). Työpajoissa hyödynnetään asiantuntijoita esimerkiksi kiipeilyturvallisuuden, vastuullisen matkailun ja tarinallistamisen alalta.
- **Koulutus ja osaamisen vahvistaminen:** Paikallisille toimijoille (matkailuyrittäjät, oppaat, ohjelmapalvelut) järjestetään koulutusta ja valmennusta kiipeilymatkailun erityispiirteistä. Tämä voi sisältää mm. kiipeilyn peruskurssin opaspalveluiden henkilökunnalle, turvallisuuskoulutusta (ensiapu, pelastautuminen) sekä palvelumuotoilun työpajoja, joissa yritykset oppivat tuotteistamaan elämyksiä kansainvälisille markkinoille. Koulutuksissa hyödynnetään alan järjestöjä (esim. kiipeilyliitto) tai kokeneita kiipeilykeskusten vetäjiä. Tavoitteena on varmistaa, että alueelta löytyy osaavaa työvoimaa ja palveluntarjoajia tukemaan kiipeilyturistien tarpeita.
- **Yhteistyö- ja verkostomallin luonti:** Hanke fasilitoi uudenlaisen yhteistyöverkoston syntymistä neljän kunnan alueelle. Perustetaan esimerkiksi *“Saimaa Climbing Network”* – säännöllisesti kokoontuva verkosto, johon kuuluu matkailuyrityksiä (majoitus, ravitsemus, ohjelmapalvelut, välinevuokraus), kuntien edustajia, kiipeilyharrastajia sekä mahdollisesti alueen koulutus-/tutkimusorganisaatioita. Verkoston avulla varmistetaan tiedonvaihto, yhteismarkkinointi sekä resurssien jako

kuntarajat ylittäen. Hanke laatii yhteistyömallille pelisäännöt ja sopimus pohjat (esim. yritysten kesken solmittava kumppanuussopimus, jolla sovitaan yhteisistä pakettituotteista ja asiakashyödykkeiden jakamisesta). Tavoitteena on, että verkosto jatkaa toimintaa hankkeen jälkeen, vakiinnuttaen *Kiipeä Saimaalla* -konseptin osaksi alueen matkailutarjontaa.

- **Markkinointi ja viestintä (pilottimarkkinat):** Vaikka varsinainen laaja markkinointi suuntautuu hankkeen jälkeiseen aikaan, jo hankkeen aikana tehdään kohdennettua viestintää ja pilottiluontoista markkinointia. Esimerkiksi hankevaiheessa voidaan kutsua pieni joukko *“testiasiakkaita”* (bloggareita, matkatoimittajia tai kiipeilyalan mielipidevaikuttajia) kokemaan Saimaa-kiipeily ja raportoimaan siitä – näin kerätään näkyvyyttä ja palautetta. Hanke tuottaa esittelymateriaalia (video, valokuvat, tarinat) pilottien aikana, joita voidaan hyödyntää jatkossa markkinoinnissa. Lisäksi luodaan hankkeelle oma verkkosivu tai alisivusto, josta löytyy tietoa pilottikohteista, turvallisuusohjeet, yrittäjäverkoston palvelut sekä hankkeen aikana tuotetut raportit ja materiaalit. Viestinnässä korostetaan vastuullisuutta ja paikallisuutta: esimerkiksi tarinoidaan paikallisista yrittäjistä osana uutta kiipeilymatkailun verkostoa.

Kaikkien toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan kestävyys ja ympäristöasiat: reitistöjen kehittämisessä noudatetaan kiipeilyetiikan hyviä käytäntöjä, minimoidaan luonnon kuluminen ja huolehditaan roskattomuudesta. Asiakkaiden ohjeistuksessa korostetaan ympäristövastuuta (esim. *Leave No Trace* -periaatteet). Lisäksi hankkeen aikana etsitään ratkaisuja, joilla kiipeilymatkailu olisi ympärivuotisesti mahdollista (esim. talvikauden indoor/outdoor -yhdistelmät), mikä pidentää matkailusesonkia ja parantaa alueen yritysten ympärivuotista kannattavuutta.

Yhteistyö yritysten kanssa

Hankkeen ytimessä on tiivis yhteistyö alueen matkailu- ja palveluyritysten kanssa. Kaikki kehittämistoimet toteutetaan *yhteiskehittämisen* periaatteella siten, että paikalliset pk-yritykset ovat mukana suunnittelemassa, testaamassa ja toteuttamassa uusia palveluita. Yritysyhteistyön muotoja hankkeessa ovat mm.:

- **Työpajat ja ideointitilaisuudet:** Hanke järjestää säännöllisesti työpajoja, joihin kutsutaan mukaan alueen yrityksiä (majoitusyrittäjät, ravintolat, ohjelmapalvelut, kuljetuspalvelut, välinevuokraamot, oppaat) sekä muita sidosryhmiä kuten kuntatoimijat ja kiipeilyyhteisön edustajia. Työpajoissa ideoidaan yhdessä uusia tuotteita ja ratkaisuja (esim. monialaisissa ryhmissä kehitetään *“kiipeilypäiväpaketti”*, *“kiipeily+melonta-yhdistelmä”* tms.). Yritykset pääsevät kertomaan omat tarpeensa ja vahvuutensa, ja hankkeen vetäjät fasilitoivat ideoiden jalostamista konkreettisiksi suunnitelmiksi. Työpajatyöskentelyn tuloksena syntyy **palvelupaketteja**, joita yritykset voivat yhdessä tarjota asiakkaille. Samalla yritykset verkottuvat keskenään yli kuntarajojen.
- **Pilotointiyhteistyö:** Hanke valitsee muutaman yritysveltoisen pilotin, joissa testataan kehitettyjä palveluita käytännössä. Esimerkiksi jokaisesta osallistuvasta kunnasta voisi yksi yritys tai yritysryhmä toimia vetäjänä pilotille: Rantasalmella paikallinen ohjelmapalveluyritys järjestää kiipeilykurssin ja mökkimajoituksen yhdistävän

viikonloppupaketin testiasiakkaille; Sulkavalla kokeillaan opastettua kalliokiipeilypäivää yhdistettynä järviristeilyyn saaristossa; Puumalassa ja Juvalla pilotoidaan uutta välinevuokrauspalvelua, joka toimii yhteisesti koko alueen kattavasti (asiakas voi vuokrata kiipeilyvarusteet yhdestä pisteestä ja käyttää niitä kaikissa pilottikohteissa). Pilottien toteutuksessa yritykset vastaavat palvelun tuottamisesta, kunta/hanke auttaa tarvittavissa luvissa, turvallisuusjärjestelyissä ja markkinoinnissa. Hanke tukee pilotteja esimerkiksi pienen kokeilubudjetin (materiaalit, lisähenkilöstö) kautta. Yritykset saavat pilotoinnista arvokasta kokemusta ja referenssejä.

- **Yhteistarjonta ja palvelupaketit:** Hanke rohkaisee yrityksiä muodostamaan *yhteistarjoamia*. Esimerkiksi majoitusyrittäjä, ravintoloitsija ja opaspalvelu voivat yhdessä luoda paketin, jota myydään yhtenä kokonaisuutena. Hankkeen roolina on auttaa sopimaan tulonjaosta, vastuista ja laadunvarmistuksesta näissä yhteispaketeissa. Tämä lisää yritysten välistä luottamusta ja pitkäjänteistä yhteistyötä. Hankkeen lopputuotoksena voidaan julkaista **“Kiipeä Saimaalla” -palvelukatalogi**, jossa on listattuna eri yritysten yhdessä tarjoamat paketit ja palvelut. Tämä katalogi toimii markkinointimateriaalina esimerkiksi matkatoimistoille ja verkossa.
- **Verkostoituminen ja jatkumon varmistaminen:** Hankkeen aikana solmittuja yrityskontakteja ylläpidetään esim. perustamalla *Kiipeä Saimaalla -yhteistyöryhmä* (jatkaa hankkeen jälkeen). Hankkeessa luodaan yrityksille yhteinen viestintäkanava (esim. sähköpostilista tai WhatsApp-ryhmä) päivittäisiä yhteydenpitoja varten sekä pidetään muutama verkostoitumisilta, jossa yritykset voivat epämuodollisesti tavata toisiaan (hyvien käytäntöjen vaihto, uudet ideat, synergiamahdollisuudet). Mukana verkostossa ovat myös kuntien edustajat, mikä helpottaa julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuutta jatkossa (esim. kunnat voivat sitoutua ylläpitämään kiipeilykohteiden opasteita tms., kun yritykset tuovat matkailijat). Myös laajempi alueellinen yhteistyö (esim. Etelä-Savon muiden matkailuhankkeiden tai Saimaa Geoparkin kanssa) pyritään linkittämään tähän verkostoon. Yritysten rooli hankkeessa on siis alusta alkaen aktiivinen osallistuja ja kehittäjä, ei vain passiivinen hyödynsaaja.

Yritysyhteistyön kautta hanke varmistaa, että kehitetyt ratkaisut ovat kysynnän ja tarjonnan näkökulmasta realistisia ja toteuttamiskelpoisia. Samalla pk-yritysten osaaminen kasvaa (esim. digimarkkinointi, kansainvälisten asiakkaiden palveleminen, hinnoittelustrategiat), mikä edistää niiden kasvua ja kilpailukykyä. Yhteistyö yli kuntarajojen lisää yritysten asiakaspohjaa ja mahdollistaa resurssien jakamisen (esim. kalliit kiipeilyvarusteet voidaan hankkia yhdessä yhteiskäyttöön, opaskoulutusta järjestää yhteisesti kustannustehokkaasti jne.). **Kiipeä Saimaalla** -hanke toimii käytännössä alustana, joka tuo eri toimijat yhteen ja luo hedelmälliset puitteet uusiin innovaatioihin ja liiketoimintaan kiipeilymatkailun saralla.

TKI-ulottuvuus ja tietopohjan kehittäminen

Hankkeeseen sisältyy vahva TKI-ulottuvuus (tutkimus, kehittäminen ja innovaatio), jolla varmistetaan, että kehittämistyö perustuu tietoon ja tuottaa uutta ymmärrystä kiipeilymatkailusta Saimaan kontekstissa. **Tietopohjan kehittäminen** tarkoittaa tässä hankkeessa mm. seuraavia elementtejä:

- **Markkina- ja kohderyhmäselvitys:** Hankkeen alkuvaiheessa toteutetaan selvitys kiipeilymatkailun kysynnästä ja kohderyhmistä. Kerätään tietoa sekä kotimaan että kansainvälisiltä markkinoilta: minkälaisia profiileja kiipeilymatkailijoilla on (ikä, taidot, motivaatio), mitä he odottavat kohteelta (palvelutaso, reittien vaikeusasteet, oheisaktiviteetit) ja milloin he matkustavat (sesonkiajat). Selvityksessä hyödynnetään olemassa olevaa tutkimustietoa seikkailu- ja luontomatkailun trendeistä sekä tehdään tarvittaessa kyselyitä tai haastatteluja potentiaalisille asiakasryhmille. Tulosten perusteella saadaan arvokasta tietoa palveluiden suunnitteluun – esimerkiksi voidaanko ulkomaalaisten kiipeilyturistien kiinnostusta Saimaaseen lisätä tietyn teeman (kuten *“midnight sun climbing”*) kautta.
- **Kiipeilykohteiden soveltuvuustutkimus:** Yhteistyössä mahdollisesti jonkin tutkimuslaitoksen (esim. Xamk, Luontokartoittajat tms.) kanssa arvioidaan valittujen pilottikiipeilykohteiden olosuhteita. Tehdään geologinen ja ympäristöselvitys: mitä kivilajia kalliot ovat (vaikuttaa kiipeilyn vaikeuteen ja varmistusten kiinnittämiseen), onko kohteissa suojeltavia luontoarvoja (lintujen pesimäpaikat tms., joiden perusteella kiipeilyä on ajoitettava) ja millaisia reittejä kohteisiin on mahdollista luoda. Samalla dokumentoidaan kohteet (valokuvat, topot) ja kootaan tietokanta, joka jää alueen käyttöön. Tämä on uutta tietoa, joka hyödyttää jatkossa sekä matkailua että luonnonhallintaa (voidaan suunnitella kävijäohjausta, jotta herkimmat kohdat säästävät kulutukselta).
- **Pilottien vaikutusten seuranta:** Kunkin pilotin yhteydessä kerätään dataa ja palautetta. Esimerkiksi testiasiakkaille teetetään kysely, jossa selvitetään asiakastyytyväisyys, koetut elämykset, kehitysehdotukset sekä rahankäyttö (paljonko olisivat valmiita maksamaan palvelusta, mihin käyttivät rahaa paikallisesti matkan aikana). Myös pilotissa mukana olleilta yrityksiltä kerätään palaute: kannattavuuslaskelmat (mitä kuluja ja tuloja pilotista syntyi), havaittuja ongelmia tai onnistumisia palveluprosessissa jne. Nämä tiedot analysoidaan hankkeen aikana ja niistä tehdään yhteenveto. Tämä **tutkimusosio** tuottaa arvokasta käytännön tietoa siitä, miten kiipeilymatkailutuote kannattaa rakentaa ja mitä vaikutuksia sillä voi olla paikallistalouteen. Tulokset raportoidaan esimerkiksi *“Kiipeilymatkailun pilottien opit”* -raportissa.
- **Innovaatioiden etsiminen:** Hankkeessa pyritään myös luomaan jotain uutta ja innovatiivista kiipeilymatkailun saralle. Se voi tarkoittaa esimerkiksi digitaalisen teknologian hyödyntämistä: voitaisiin kehittää prototyyppinä mobiilisovellus tai verkkopalvelu, josta matkailija näkee Saimaan kiipeilyreitit, varaustilanteen, opaspalvelut ja voi varata/paketoida haluamansa palvelut yhdestä paikasta. Toinen innovaatio voisi olla uudenlaisten **vastuullisuuskonseptien** pilotointi, esim. hiilineutraali kiipeilymatkailupaketti (yhdistetään julkinen liikenne tai sähkövene kohteisiin siirtymiseen, kompensoidaan päästöt, ruokana lähiruokaa jne.). Hanke tekee yhteistyötä esimerkiksi ammattikorkeakoulujen tai startup-yritysten kanssa, jotta tällaisia uusia ideoita syntyy ja niitä testataan matalalla kynnyksellä.
- **Yhteistyö tutkimusorganisaatioiden kanssa:** TKI-ulottuvuuden varmistamiseksi hankkeeseen voidaan liittää mukaan tutkimuskumppani (esimerkiksi paikallinen

korkeakoulu tai tutkimuslaitos). Tämä kumppani voi toteuttaa osan edellä mainituista selvityksistä ja analyysistä, taata tutkimuksen laadun sekä dokumentoida tulokset. Lisäksi se tuo akateemista näkökulmaa esimerkiksi kestävän matkailun ja aluetaloudellisten vaikutusten arviointiin. Tuloksena syntyy myös opinnäytetöitä tai julkaisuja, jotka levittävät hankkeessa opittua laajemmalle (esim. matkailualan seminaareissa voidaan esitellä Saimaa-kiipeilyn kehittämistä case-tutkimuksena).

Hankkeen TKI-toiminta varmistaa, että päätöksenteko kehittämisessä on datalähtöistä ja että hankkeen vaikutukset voidaan todentaa. Samalla luodaan uutta tietoa kiipeilymatkailusta Suomessa – alana, joka on meillä vielä suhteellisen nuori mutta kasvussa. Hankkeen lopussa kertyneet aineistot (markkinaselvitys, kohderyhmäanalyysit, pilotin tulokset, ympäristöselvitykset) kootaan **tietopankiksi**, jota muutkin toimijat (myös muissa maakunnissa) voivat hyödyntää suunnitellessaan vastaavia hankkeita. Tämä tietopohja jää myös kuntien ja yritysten hyödynnettäväksi jatkokehittämisessä. Hanke toimii näin esimerkkipilottina, jonka opit voidaan monistaa muihin luontomatkailun kehittämishankkeisiin.

Arviointimittarit ja onnistumisen kriteerit

Hankkeen edistymistä ja vaikutuksia arvioidaan ennalta määriteltujen mittareiden avulla. Alla on esitetty keskeisiä arviointimittareita sekä tavoiteltuja tuloksia, joita pidetään onnistumisen kriteereinä:

Mittari	Tavoite (hankkeen lopussa)
Uudet kehitetyt palvelupaketit	X–X kpl valmista matkailutuotepakettia (joita yritysverkosto voi myydä asiakkaille)
Pilottikohteiden määrä	X–X kpl kiipeilykohdetta varusteltu ja pilotoitu asiakaskäytössä
Työpajojen lukumäärä	vähintään 4 työpajaa (1 alkukartoitus/ideointi + 2 kehitystyöpajaa + 1 loppuvaiheen yhteenvetotyöpaja)
Osallistuvat yritykset	vähintään 15 yritystä mukana hankkeen toiminnassa (työpajoissa/piloteissa), kattaa kaikki 4 kuntaa
Uudet yritykset tai liiketoimintalaajennukset	X uutta yritystoimintaa tai nykyisen yrityksen uutta palvelua lanseerattu hankkeen myötä (esim. uusi opaspalvelu, välinevuokrauspiste tms.)
Asiakaskokeiluihin osallistuneet	vähintään 50 testiasiakasta osallistunut pilotteihin yhteensä, joista ≥10 kansainvälisiä matkailijoita
Asiakastyytyväisyys piloteissa	keskimäärin ≥ 4/5 palautekyselyissä (osoittaa elämyksen laadun)
Verkoston jatkuvuus	hankkeen päätteeksi solmittu yhteistyösopimus/verkostosopimus mukana olleiden toimijoiden kesken hankkeen jälkeiselle ajalle; nimetty vastuuhenkilö verkoston koordinaatioon hankkeen jälkeen
Viestinnän tavoittavuus	hankkeen some-/mediakampanjoiden kautta tavoitettu ≥ 100 000 henkilöä (kotimaassa ja ulkomailla yhteensä)

Mittari	Tavoite (hankkeen lopussa)
Kestävän kehityksen tavoitteet	hankkeen loppuun mennessä; hankkeesta vähintään 5 mediasatoa (lehtijuttua/blogia) julkaistu ympäristövastuun huomiointi: kaikissa pilottikohteissa ympäristöohjeistus käytössä, ei raportoituja ympäristöhaittoja; hiilijalanjäljen arviointi tehty vähintään 1 palvelupaketille ja toimenpiteitä päästöjen vähentämiseksi tunnistettu

Edellä mainittujen määrällisten mittareiden lisäksi onnistumista arvioidaan laadullisesti. Keskeisiä onnistumisen kriteereitä ovat mm.:

- 1) Saimaa-alueen imago seikkailu- ja kiipeilymatkailukohteena on vahvistunut (esim. mukana olleiden yritysten haastattelut osoittavat kasvavaa kiinnostusta asiakaskunnassa),
- 2) Hankkeen aikana syntynyt yhteistyö jatkuu ja vakiintuu (yritykset kokevat verkostoyhteistyön hyödylliseksi ja sitoutuvat jatkokehittämiseen),
- 3) Kiipeilymatkailun kehittäminen on integroitu osaksi kuntien ja maakunnan strategioita (esim. maininta matkailustrategiassa tai jatkohankkeiden käynnistyminen), sekä
- 4) Hankkeen tuloksena syntyneet ratkaisut ovat taloudellisesti kestäviä (pilottien jälkeen vähintään osa palveluista jatkuu kaupallisessa tarjonnassa kannattavasti).

Onnistumista arvioidaan hankkeen ohjausryhmässä säännöllisesti. Mittariseurannan tulokset dokumentoidaan väli- ja loppuraporteissa. Mikäli jokin mittari näyttää jäävän tavoitetasosta, tehdään hankkeen aikana korjaavia toimenpiteitä (esim. tehostetaan viestintää osallistujamäärien kasvattamiseksi työpajoissa tai muutetaan palvelukonseptia asiakaspalautteen perusteella). Loppuraportissa esitetään arvio hankkeen vaikuttavuudesta suhteessa JTF-ohjelman tavoitteisiin (uudet työpaikat, alueen elinkeinorakenteen monipuolistuminen, ympäristöhyödyt). Näin varmistetaan, että hanke todella tuottaa sekä mitattavia tuloksia että pidemmän aikavälin muutosta kohti elinvoimaista ja kestävää kiipeilymatkailun ekosysteemiä Saimaalla.

Budjettiluonnos ja resurssitarve

Hankkeen kokonaisbudjetti on arviolta **280 000 €** kahdelle vuodelle (2026–2027). **Haettava JTF-tuki** on 196 000 € (70 %) ja **omarahoitusosuus** 84 000 € (30 %), jonka kattavat hankkeen toteuttajaosapuolet (kunnat sekä mahdolliset yritys-/yhteisöpanokset esimerkiksi työajan muodossa). Budjetti jakautuu pääluokittain seuraavasti:

Kustannuslaji	Arvio (€/2 v)
Henkilöstökulut (projektipäällikkö 100% ja osaprojektikoordinaattori 50% hankkeen ajan, sisältäen sivukulut)	150 000 €
Ostopalvelut (asiantuntijat, kouluttajat, fasilitaattorit, tutkimus- ja selvitystyöt)	50 000 €
Matka- ja kokoontumiskulut (työpajojen tilat, tarjoilut, kenttäkäynnit kohteisiin, verkostoitumistilaisuudet)	15 000 €

Kustannuslaji	Arvio (€/2 v)
Viestintä ja markkinointi (materiaalituotanto, pilottien markkinointi, verkkosivun toteutus)	15 000 €
Pilotointikulut (välinehankinnat/vuokrat pilotteihin, testiasiakkaiden kuljetukset/majoitukset osittain, turvallisuusvälineistö)	20 000 €
Opasteet ja reitistöjen kehitys (pilottikohteiden opastekyltit, reittimerkinnot, varmistuspultit yms. tarvikkeet)	20 000 €
Hallinto ja yleiskulut (projektinhallinta, raportointi, taloushallinto; voidaan käyttää flat rate -kustannusmallia esim. 7%)	20 000 €
Yhteensä	280 000 €

Resurssitarpeet: Hankkeeseen palkataan yksi päätoiminen **projektipäällikkö** (vastaa hankkeen johtamisesta, yhteydenpidosta osapuoliin, toimenpiteiden koordinoinnista) koko hankekaudeksi. Lisäksi varataan resurssi osa-aikaiselle **projektikoordinaattorille** (n. 50% työajalla), joka hoitaa käytännön järjestelyjä, viestintää ja avustaa pilotointien toteutuksessa. Tarvittaessa kuntien henkilöstöä voidaan osarahoittaa hankkeesta tiettyihin tehtäviin (esim. tekninen toimi auttamaan reitistöjen toteutuksessa, matkailukoordinaattori markkinointiin tms.) muutamien henkilökuukausien verran. Ostopalveluina hankitaan erityisosaamista: esimerkiksi kiipeilyreitien asiantuntija suunnittelemaan reitit turvallisesti, palvelumuotoilun asiantuntija vetämään yritystyöpajoja, sekä tutkimuskumppani tekemään markkinaselvityksiä. Hankevaroin katetaan myös pilotointien kuluja, jotta kynnys yrityksille osallistua on matalampi (esim. korvataan osa testiasiakkaiden majoituskustannuksista). Viestintään panostetaan riittävästi – budjetissa on varattu rahaa mm. laadukkaan esittelyvideon tekoon ja some-kampanjaan. **Hallinnointi** hoidetaan johtavan toteuttajan (esim. jonkun kunnista tai kehitysyrityksen) toimesta; tähän sisältyy raportointi rahoittajalle, maksatushakemukset, kirjanpito ym. Yleiskustannukset voidaan kattaa joko tosiasiallisina kuluina tai hyödyntämällä yksinkertaistettua kustannusmallia (flat rate). Omarahoitusosuuteen kunnat voivat laskea omaa työtään ja mahdollisesti muita resursseja (esim. olemassa olevien tilojen käyttö työpajoihin) sekä rahallista panosta.

Budjettiluonnos on pyritty laatimaan realistisesti vastaamaan hankkeen tavoitteita: henkilöstöresurssit riittävät laajan yhteistyöhankkeen koordinointiin, ja toimintamenoja on varattu erityisesti konkreettisten pilottien toteuttamiseen ja asiantuntijapanoksiin, jotta hanke saa aikaan laadukkaita tuloksia. Tarvittaessa budjetin painotuksia voidaan hienosäätää hankkeen käynnistyessä (esim. jos todetaan, että tiettyyn osa-alueeseen tarvitaan enemmän resursseja). Kustannustehokkuutta haetaan tekemällä yhteistyötä muiden hankkeiden kanssa (jaettua viestintämateriaalia, yhteisiä tilaisuuksia) ja hyödyntämällä kuntien olemassa olevia rakenteita (esim. kunnan viestintäkanavia hankkeen tiedotuksessa).

Aikataulu luonnos

Hankkeen kesto on suunniteltu kahdeksi vuodeksi, alustavasti **1.1.2026 – 31.12.2027**. Alla on hahmoteltu aikataulu päävaiheineen ja toimenpiteineen:

- **2026 alku (tammi–maaliskuu):** Hankkeen käynnistysvaihe. Rekrytoidaan projektihenkilöstö (projektipäällikkö ja koordinaattori) ja perustetaan hankkeen

ohjausryhmä (edustus kustakin kunnasta, yrityksistä, mahdollisesta tutkimuspartnerista). Laaditaan tarkennettu projektisuunnitelma ja viestintäsuunnitelma. Käynnistetään markkina- ja kohderyhmäselvitykset (aineiston keruu, esim. kyselyt). Aloitetaan kiipeilykohteiden kartoitus maastokäynneillä kevään tullen. Ensimmäinen yhteinen **aloitustyöpaja** helmikuussa: tavoitteena sitouttaa kaikki osapuolet, tarkentaa hankkeen tavoitteita ja kerätä ideoita.

- **2026 kevät–kesä (huhti–kesäkuu):** Kartoitus- ja suunnitteluvaihe. Potentiaaliset kiipeilykalliot ja -reitit on tunnistettu huhtikuuhun mennessä (asiantuntijan johdolla). Järjestetään **työpaja 2** (ideointi & konseptointi) toukokuussa: yritykset kehittävät alustavia palveluideoita (paketit, reittikuvaukset, tarvittavat palvelut). Markkinaselvityksen alustavat tulokset valmistuvat ja niitä hyödynnetään työpajassa (esitellään esim. millaisille palveluille on eniten kysyntää). Kesäkuussa valitaan **pilottikohteet** (esim. 2–3 kalliokohdetta) ja nimetetään pilottiyritykset/vetovastuulliset. Aloitetaan tarvittavat lupa- ja maanomistajaneuvottelut kohteissa. Viestinnässä valmistellaan hankkeen verkkosivua ja some-tilejä, aletaan nostaa esiin tulevia pilotteja (ennakkomarkkinointi).
- **2026 loppukesä–syksy (heinä–syyskuu):** Pilotointien valmisteluvaihe. Pilottikohteissa tehdään konkreettiset toimet: asennetaan varmistuskalusto (heinäkuussa, yhteistyössä kiipeilyasiantuntijoiden kanssa), rakennetaan tarvittavat polku- tai opastejärjestelyt. Yritykset viimeistelevät palvelupakettiansa sisällöt. **Työpaja 3** (pilotointisuunnittelu) pidetään elokuussa: käydään läpi kunkin pilotin suunnitelma askel askeleelta (kuka tekee mitä, milloin pilotit toteutetaan, kuinka asiakaspalaute kerätään). Samalla sovitaan testiasiakkaiden hankinnasta (esim. rekrytoidaan kiipeilyseurojen kautta ja matkailukanavissa vapaaehtoisia). Syyskuussa osa piloteista voidaan jo toteuttaa, mikäli jokin on luonteeltaan kesäkauteen sopiva (esim. kiipeilyn ja melonnan yhdistelmä tapahtuma). Muussa tapauksessa syksy käytetään pilotin markkinointiin (haetaan testiryhmät) ja logististen järjestelyjen kuntoon laittamiseen. Jatketaan koulutustoimia: elokuussa pidetään **turvallisuuskoulutus** yritysten henkilökunnalle (esim. pelastusharjoitus kiipeilytilanteessa).
- **2026 loppuvuosi (loka–joulukuu):** Ensimmäiset pilotit toteutetaan loka-marraskuussa, jos seikkailijoita löytyy syyssesonkiin (esim. ruska-ajan kiipeilyviikonloppu). Kerätään palautteet näistä ja analysoidaan alustavat havainnot. Järjestetään hankkeen väliarviointi ja ohjausryhmän kokous marraskuussa: käydään läpi vuoden 2026 tulokset, budjettitilanne ja mahdolliset suunnanmuutostarpeet. Laaditaan väliraportti rahoittajalle. Joulukuussa suunnitellaan vuoden 2027 toimia tarkemmin palautteen perusteella (esim. tarvitaanko muutoksia pilotointisuunnitelmaan, tuleeko lisätä jokin uusi toimenpide?). Huomioidaan, että talvella 2026–27 voidaan kokeilla esim. **jäätikkökiipeilypilottia** jossain sopivassa jääputouksessa, jos sellainen löytyy (tämä on optional, riippuen olosuhteista).
- **2027 alkuvuosi (tammi–huhtikuu):** Pääpilotointijakso alkaa. Tammi-helmikuu: toteutetaan talvikauden sisä- tai jäätäkiipeilyn pilotit (jos suunniteltu). Maalis-huhtikuu: Kevätsesongin alkaessa järjestetään isommat pilotit – esimerkiksi kansainvälisille kiipeilyharrastajille suunnattu *“Climb & Chill Saimaa”* -viikko maaliskuussa (pilottimatka,

johon kutsutaan kiipeilytoimittajia Keski-Euroopasta). Hanketiimi koordinoi käytännön järjestelyt yhdessä yritysten kanssa. Huhtikuussa pidetään **työpaja 4** (väliarviointi & kehittämisideat): käydään läpi pilottien palautteet talvelta/alkukeväältä, tunnistetaan tarvittavat parannukset kesän pilotteihin. Jatketaan aktiivista viestintää: julkaistaan some-päivityksiä pilotin tunnelmista, valmistellaan loppukesän päätapahtumaa.

- **2027 kesä (touko–elokuu):** Kiivain kiipeilyseasonki Saimaalla. Tänä aikana pyritään toteuttamaan loput pilotit täysimittaisesti “oikeilla” asiakkailta. Esim. kesä-heinäkuussa järjestetään kaksi erillistä pilottiviikonloppua kotimaisille harrastajille (ilmoittautumispohjaisesti, tavoitteena simuloida oikeaa kaupallista toimintaa – osallistujat maksavat pienen omavastuun). Samalla tarjotaan yrityksille tilaisuus kokeilla uutta yhteispakettia käytännössä. **Heinäkuussa** voidaan hankkeen puitteissa osallistua johonkin matkailutapahtumaan tai messuille promotoiden Saimaa-kiipeilyä (esim. matkailumessut tms.), jos se on aikataulullisesti järkevää. Elokuussa kerätään kaikista kesän piloteista data ja palaute. Aletaan koostaa hankkeen tuloksia ja hyvissä ajoin valmistellaan loppuraportoinnin aineistoja. Aloitetaan myös **jatkuvuussuunnitelman** teko: käydään verkoston kesken keskustelut, miten toiminta jatkuu 2028 -> (roolit, vastuut, mahdollinen jatkohanke tai yritysvetoinen malli).
- **2027 syksy (syys–lokakuu):** Hankkeen päätösvaihe. Syyskuussa järjestetään **loppuseminaari / päätöstyöpaja**, johon kutsutaan laajasti sidosryhmiä (myös mediaa, rahoittajan edustajia, muiden alueiden matkailutoimijoita). Seminaarissa esitellään hankkeen saavutukset: uudet palvelut, opit, tilastot ja yritysten puheenvuorot kokemuksista. Samalla julkistetaan *Kiipeä Saimaalla* -verkoston perustaminen virallisesti (allekirjoitetaan yhteistyösopimus seminaarin yhteydessä symbolisesti). Lokakuussa viimeistellään hankkeen **loppuraportti** sekä talousraportointi. Varmistetaan, että kaikki tuotokset (materiaalit, selvitykset) on koottu ja jaettu osallistujille sekä esim. julkaistu hankkeen sivuilla. Hankkeen hallinnollinen päätösvalmistelu tehdään (mm. mahdollisten pysyvien varusteiden luovutus kunnille/yrityksille, projektihenkilöstön työsuhteen päättäminen tai siirtyminen jatkotehtäviin).
- **2027 loppuvuosi (marras–joulukuu):** Mikäli hankkeen kesto riittää vuoden loppuun, marraskuussa keskitytään vielä verkoston tukemiseen: autetaan esimerkiksi yrityksiä markkinointisuunnitelman laatimisessa seuraavalle kaudelle, tai haetaan jatkorahoitusta (esim. uusi hanke laajentamaan konseptia). Joulukuussa hankkeen loppuunsaattaminen: ohjausryhmän viimeinen kokous, jossa arvioidaan hankkeen tulokset suhteessa tavoitteisiin ja JTF-ohjelman painotuksiin. Joulukuun lopussa projekti päättyy hallinnollisesti.

Jatkotoimet: Hankkeen jälkeen (2028->) vastuu toiminnan jatkamisesta siirtyy luodulle yritysverkostolle ja kunnille. Tavoitteena on, että hankkeen rakentama pohja mahdollistaa Saimaa-kiipeilymatkailun jatkumisen ilman keskeytystä: pilottikohteet jäävät pysyvästi kiipeilijöiden käyttöön (kunnat vastaavat turvallisuusasioista kuten varmistusten tarkastuksesta säännöllisesti), yritykset alkavat myydä yhdessä luotuja palvelupaketteja kaupallisesti, ja verkosto kokoontuu jatkossa omatoimisesti esim. kaksi kertaa vuodessa kehittämään toimintaa. Kunnat voivat hyödyntää hankkeessa saatua tietoa matkailustrategioidensa päivityksessä. Mikäli tarpeen, pyritään hakemaan jatkorahoitusta joko

laajempaan investointihankkeeseen (esim. kiipeilyinfrastruktuurin laajentaminen Saimaalla) tai markkinointihankkeeseen kansainvälisen näkyvyyden kasvattamiseksi. **Kestävän juurtumisen** varmistamiseksi hankkeessa sovitaan selkeä työnjako: esim. tietty matkailuorganisaatio (maakunnan tai seudun tasolla) ottaa *Kiipeä Saimaalla* -teeman koordinoitavakseen jatkossa.